Andrzej Milewski
trener języka angielskiego

Dwa kierunki w dydaktyce i The Learning Piramid z jej najwolniejszą i najszybszą podmetodą uczenia się

Dydaktyka według dostępnych definicji to nauka zajmująca się metodami nauczania i metodami uczenia się. Metody nauczania i metody uczenia się mają swoje odmienne, często przeciwstawne kierunki. Te dwa istniejące codziennie kierunki dydaktyki występują w edukacji każdego przedmiotu i w każdej szkole.

Pierwszy kierunek to nauczanie, drugi kierunek to uczenie się. Tymi dwoma kierunkami zajmuje się nauką zwana dydaktyką. Wincenty Okoń podaje definicję dydaktyki: „Dydaktyka jest nauką o kształceniu, jego celach i treściach oraz o jego metodach, środkach i organizacji". Oba kierunki dydaktyki posiadają odmienne od siebie cele, treści metody, środki i sposoby organizacji. Oto jak wyglądają dwa kierunki w dydaktyce, oraz ich cele, treści, metody, środki i sposoby organizacji.

Pierwszy kierunek w dydaktyce

Pierwszy kierunek w dydaktyce jest nastawiony na nauczającego. Nauczyciel, wykładowca, tutor, szkoleniowiec, prelegent, lektor, trener, native speaker jest wtedy w centrum. Od niego zaczyna się określona metoda nauczania, metoda nauczania zaś powoduje daną jakość nauczania, a jakości nauczania wpływa na poziom uczenia się, natomiast uczenie się wywołuje motywację zewnętrzną lub jej brak u uczącego się. Na pierwszym planie jest więc nauczający, na drugim planie są metody nauczania, na trzecim planie jest wpływ metod nauczania na uczenie się, na czwartym planie jest uczenie się, na piątym metody uczenia się, na szóstym uczący się. Pierwszy kierunek może obejmować refleksję typu: jak nauczający naucza? Jak szybko nauczający uczy? Jakimi metodami nauczający naucza? Ile nauczający nauczy uczącego się.

Drugi kierunek w dydaktyce

Drugi kierunek w dydaktyce zaczyna się od uczącego się. Uczeń, student, słuchacz, kursant jest wtedy w centrum. Od niego zaczyna się określona metoda uczenia się, metoda uczenia się zaś powoduje daną jakość uczenia się, od jakości uczenia się bierze się motywacja wewnętrzna lub jej brak u uczącego się. Na pierwszym planie jest wówczas uczący się, na drugim planie są metody uczenia się. W tym miejscu warto zatrzymać się i zwrócić uwagę na metody uczenia się, czyli na sposoby, jakimi uczący się uczy. Tutaj warto zapytać siebie samego: jakimi metodami uczący się uczy? Jak szybko uczący się uczy? Ile uczący się nauczy?

Warto zaznaczyć, że oprócz dwóch kierunków w dydaktyce, może być jeszcze trzeci kierunek. Jest to miejsce i czas, gdzie pierwszy kierunek spotyka się z drugim kierunkiem, gdzie nauczający i uczeń są

równoważnymi, uzupełniającymi się partnerami, wzajemnie słuchającymi się i komunikującymi się we wspólnej jednej edukacji.

The Learning Piramid

W niektórych krajach naukowcy od dziesięcioleci badają metody uczenia się. Na podstawie praktycznych badań ze studentami w wielu uniwersytetach, wyszczególnili wszystkie istniejące sposoby uczenia się. Interesującym jest, że sposoby te są znane i używane codziennie. Co więcej, każda metoda otrzymała od studentów inną wartość i dlatego metody uczenia się uformowały figurę geometryczną, jaką jest piramida nazwana The Learning Piramid. Jeśli The Learning Piramid potraktujemy jako jedną wielką metodę uczenia się, to jest ona zbiorem siedmiu podmetod uczenia się, każda z inną wartością obliczoną w procentach, biorącą się z szybkości zapamiętywania danego materiału.

W The Learning Piramid, z jednej strony, na samym wierzchołku piramidy znajduje się „Lecture" czyli podmetoda uczenia się najwolniejsza ze wszystkich metod, najbardziej bierna, najkosztowniejsza, najpopularniejsza stosowana podczas wykładów, kazań, przemówień i zajęć prowadzonych przez native speakera. Ta podmetoda uczenia się polega na słuchaniu i najmniej angażuje uczącego się, zaś nauczającego wręcz przeciwnie najbardziej angażuje. Badania naukowców potwierdziły i wskazują procentowo na to co już znamy z własnego doświadczenia. Po skończonym wykładzie, kazaniu, przemówieniu, po wysłuchaniu i obejrzeniu wiadomości lub po zajęciach prowadzonych przez native speakera w większości przypadków pamiętamy kilka wyrazów, w najlepszym przypadku jedno zdanie.
Z drugiej strony, w podstawie The Learning Piramid znajduje się podmetoda „Teach others" czyli podmetoda uczenia się najszybsza z wszystkich metod, najbardziej aktywna, najmniej kosztująca, najmniej popularna polegająca na uczeniu innych. Ta podmetoda uczenia się polega na tym, że uczniowi stwarza się warunki nauczania i pozwala nauczać innych uczniów, ta podmetoda ze wszystkich podmetod najbardziej angażuje uczącego się, zaś nauczającego wręcz przeciwnie najmniej angażuje. Podmetoda ta wyjaśnia dlaczego uczniowie, którzy pomagają swoim słabszym rówieśnikom należą do najlepiej uczących się.
Podczas studiów w Wielkiej Brytanii trudno mi było zrozumieć, dlaczego chodząc na wykłady i czytając prawie nic się nie uczę, gdy odkryłem The Learning Piramid to zrozumiałem dlaczego. Wtedy moja nauka świadomie przeszła na wyższy poziom edukacji. Jak zastosować u ucznia podmetodę uczenia się najbardziej angażującą? To proste, pierwszym i najważniejszym, wspólnym krokiem nauczającego i uczącego się jest zaznajomienie się z The Learning Piramid.

Graficzne przedstawienie siedmiu podmetod uczenia się zawartych w The Learning Piramid i jej różne wersje są dostępne dla każdego nauczającego i uczącego się. Oto piramida z wartościami procentowymi oraz z drugą piramidą obok, ale odwróconą:

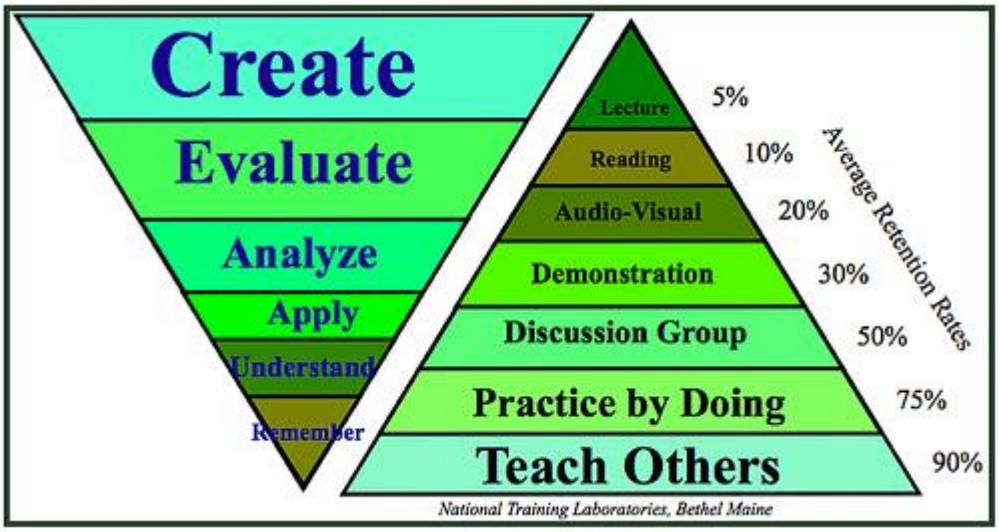

Podczas studiów w Wielkiej Brytanii trudno mi było zrozumieć dlaczego gdy chodzę na wykłady i gdy czytam to prawie nic się nie uczę, w momencie odkrycia The Learning Piramid zrozumiałem dlaczego. Wtedy moja nauka świadomie przeszła na wyższy poziom edukacji.

Plusy i minusy metody The Learning Piramid

Pierwszym plusem jest to, że The Learning Piramid zawiera w sobie siedem podmetod (na grafice każda metoda ma inny odcień zieleni) znane każdemu uczącemu się i nauczającemu. Drugim plusem jest to, że każda podmetoda ma przypisaną wartość procentową sygnalizującą ile materiału może być zapamiętane za pomocą danej podmetody. Trzecim plusem jest to, że każda podmetoda ma inna wartość procentową, czyli umożliwia rozróżnienie podmetod uczenia się i określenie szybkości zapamiętywania, co z kolei pozwala na określenie jakości uczenia się i pomiar poziomu uczenia się.

Wartości procentowe podmetod są ważne, gdyż to one informują o tym, która podmetoda uczenia się, czyli zapamiętywania jest najwolniejsza, a jaka najszybsza. Z którego sposobu uczenia się chciałby skorzystać uczący się? Szybkość uczenia się, a zarazem jakość uczenia się zależy od rodzaju wybranej podmetody uczenia się w The Learning Piramid. Działa to też w drugą stronę, rodzaj wybranej metody warunkuje szybkość i jakość uczenia się. Jeśli uczący się wybierze tą jedną najszybszą i będzie ją stosował, to uczenie się będzie przebiegać najszybciej.

Minusy metody The Learning Piramid opisano w “The Washington Post” w artykule: „Why the ‘learning piramid’ is wrong”. W The Learning Piramid pomijane są takie zagadnienia jak: jaki materiał jest przypominany, wiek uczącego się, opóźnienie między uczenie się a testem, jakie przedmioty były badane, jakimi metodami badano pamięć, co uczący się wiedział o materiale przeznaczonym do zapamiętania.

(Osoby zainteresowane The Learning Piramid, poznaniem tego sposobu uczenia się i szczegółowym opisem podmetod, odsyłam do dalszych poszukiwań). Warto podczas uczenia się i nauczania mieć przed sobą The Learning Piramid, który jest swoistym „prędkościomierzem uczenia się".